

PREMIUL NOBEL PENTRU ECONOMIE 2019

În anul 2019 premiul Nobel pentru economie a fost acordat de Academia Regală Suedeză de Științe (Royal Swedish Academy of Sciences) pentru **“abordarea experimentală de eradicare a sărăciei globale”**. Cei care au primit premiul Nobel în acest an sunt Esther Duflo, profesor la MIT, Abhijit Banerjee, tot profesor la MIT și totodată soțul lui Esther (fiind primul cuplu laureat din economie), și Michael Kremer profesor la Harvard University. Esther Duflo este a doua femeie și totodată cea mai tânără - după Elinor Ostrom în 2009 - căreia i se decernează premiul Nobel.

Rezultatele obținute în urma cercetărilor întreprinse de cei trei economiști care au lucrat împreună în centrul *Abdul Latif Jameel Poverty Action Lab (J-PAL)* fondat în 2003 - precum și de cei care le-au urmat ideile - au contribuit în practică, la diminuarea sărăciei prin focalizarea pe probleme particulare cum ar fi educația, sănătatea copiilor, accesul la credite în țările sărace. Ca rezultat al cercetărilor lor, milioane de copii din India și Africa au beneficiat de un tutoriat mai bun în școli și de acordarea unor subvenții mai mari pentru asigurările de sănătate. *J-PAL* realizează evaluări randomizate ale ideilor de politici novatoare pentru a identifica ce funcționează, ce nu și de ce în lupta împotriva sărăciei; lucrând împreună cu partenerii pentru a implementa cele mai eficiente programe.

Așa cum subliniază și reprezentanții Academiei Regale Suedeze de Științe în argumentația privind decernarea premiului Nobel pentru economie din acest an, în pofida unor îmbunătățiri notabile în perioada recentă, mai mult de 700 de milioane de oameni de pe întreg mapamondul trăiesc în sărăcie extremă. Urmare a acestui fapt, anual mor 5 milioane de copii, din cauza unor boli care ar putut fi tratate și prevenite fără a necesita un tratament costisitor. De asemenea, mai mult de 50% dintre copiii din lume abandonează școala fiind analfabeți și în fiecare an mortalitatea infantilă în rândul copiilor cu vârstă mai mică de 5 ani este tot mai ridicată. Și în opinia noastră, după aproape două secole de progres în domeniul dezvoltării economice și, în mod specific, în lupta împotriva sărăciei globale, cea mai mare problemă la ora actuală rămâne în continuare sărăcia la nivel global. Ca orice economist, nutrim speranța că țările sărace nu vor fi condamnate pe vecie la sărăcie și nu vor eșua din cauză că sunt sărace sau din cauză că au avut o istorie nefericită.

La mijlocul anilor 1990, M. Kremer și colegii lui au folosit experimente de teren pentru a testa modul în care se pot îmbunătăți rezultatele școlare în Kenya. M. Kremer a lucrat în diverse echipe pe teme precum: munca bazată pe stimulente; modelul de dezvoltare O-ring; economia antreprenorială; creșterea populației și schimbarea tehnologică (temă pentru care a realizat o muncă impresionantă pentru 1 milion de ani - one million B.C to 1990); efectuarea de experimente privind ratele de randament a fertilizatorilor în Kenya. E. Duflo și A. Banerjee au condus multe experimente de teren în India și au analizat sărăcia inclusiv din perspectivă politică. De exemplu E. Duflo a studiat pe bază de experimente modul în care implicarea femeilor

în politică schimbă alocarea resurselor înspre infrastructura care prezintă relevanță pentru femei. În articolul “Powerful Women” (autori Beaman et. al. publicat în *The Quarterly Journal of Economics*, Volume 124, Issue 4, November 2009, Pages 1497–1540) arată faptul că sunt șanse mai mari ca dacă într-un sat dintr-o țară săracă (în India) liderul este femeie, viitorul lider să fie tot femeie, deoarece expunerea reduce prejudecata.

A.Banerjee și E. Duflo au avut cercetări importante pe teme precum: creșterea economică prin spectrul dezvoltării economice, miracolul microfinanțării, difuziunea microfinanțării, clasele de mijloc, infrastructura și creșterea economică în China, abordarea experimentală a economiei dezvoltării. Amintim aici contribuțiile pe care le considerăm a fi printre cele mai importante pentru acordarea premiului Nobel și anume articolul “The economic lives of the poor” publicat în *Journal of Economic Perspectives*, vol.21, no. 1, Winter 2017, pp. 141-168, în care analizează viețile oamenilor aflați în sărăcie extremă (folosind ca și prag de sărăcie absolută cuantumul de 1.08 USD pe zi) din 13 țări. Autorii insistă asupra factorilor care țin de viața săracilor care trebuie înțeleși prin prisma conștientizării faptului că ei au acces limitat la piețele eficiente, la infrastructură de calitate, la credite, la asigurarea a producțiilor agricole.

Prin experimentele realizate se încearcă obținerea unui răspuns la întrebări legate de săraci și anume de ce se specializează atât de puțin (predomină mediul rural și ocupațiile sunt reduse la număr); de ce sunt mulți antreprenori (capital scăzut și specializare relativ redusă, pare mai facil mai ales în cazul femeilor să întreprindă ceva decât să lucreze pentru altcineva); de ce nu mănâncă mai mult și de ce nu au o nutriție sănătoasă (dacă le cresc veniturile tind să cheltuie mai mult pe activități de divertisment și pe produse care dau dependență - alcool, tutun); de ce nu investesc mai mult în educație (educația slabă a părinților și constrângerile financiare); de ce nu economisesc mai mult (sunt tentați ca dacă au bani să îi pastreze pentru zile negre când vor avea de plătit datorii); de ce au probleme de eșec al piețelor și probleme de autocontrol (Esther Duflo, Michael Kremer împreună cu Jonathan Robinson au publicat articolul *Nudging Farmers to use fertilizers: Theory and Experimental Evidence from Kenya* în *American Economic Review* vol. 101, no.6, October 2011, pp. 2350-90 în care au arătat în baza unor chestionare efectuate pe parcursul mai multor ani că, doar 40.3% din fermieri au utilizat vreodată un fertilizator și doar un procent de 25% au folosit un fertilizator într-un anumit an, dar dacă erau educați în acest sens, respectiv dacă li se aducea acasă fertilizatorul și li se promitea o recompensă, procentele erau în creștere); de ce nu migrează pentru perioade mai lungi (motive familiale, rețele sociale, etc).

În cartea intitulată *Poor Economics* (2011) care a abținut în anul apariției și *Financial Times/Goldman Sachs Best Business Book of the Year Award*, A. Banerjee și E. Duflo au examinat de asemenea dimensiunea reală a sărăciei și modul în care săracii reacționează la stimulente. Problema pe care au identificat-o vis-a-vis de săraci a fost că săracii ajung să fie admirați sau compătimiți. Nu sunt considerați învățați și nu este nimic interesant legat de existența lor economică. A înțelege viața săracilor, modul în care ei încearcă să rezolve problemele de sănătate ale copiilor lor, cum decid câți copii să aibă, cum evoluează copiii la școală, cum se alimentează sunt numai câteva obiective, respectiv întrebări, pe care cei doi economiști cărora li s-a decernat premiul Nobel în 2019 au încercat să le atingă, respectiv cărora să le răspundă. Banerjee este cunoscut de asemenea și datorită cercetărilor făcute asupra problemei transferurilor de numerar, el a reușit să demonstreze pe baza evidențelor că un ajutor acordat săracilor nu îi determină pe aceștia să fie leneși, respectiv să muncească mai puțin ci dimpotrivă. A studiat de asemenea și intervențiile de tip ghiont (nudges intervention) care pot fi de folos, cum ar fi de exemplu o recompensă mică care poate face evenimentele să fie mai plăcute, mai ușor de reținut.

De-a lungul anilor, ajutați de studii de teren și folosind experimente random în India și Africa au încercat să aducă la cunoștință lumii întregi ce pot să acumuleze săracii și când au nevoie de un imbold. Banerjee și Duflo au fost implicați în 70-80 experimente în diverse țări aflate în sărăcie. Un rol considerabil în studiul lor l-a avut studierea modului în care lumea săracă consumă, respectiv nu consumă hrană. Lucrând pe un set de 18 țări asupra vieții săracilor, economiștii au observat că în zonele rurale hrana reprezenta 36-70 % din

consumul săracilor din zona rurală și 53-74 % a celor din zona urbană. Evident, cheltuielile de consum pentru alimente vizau mai mult alimente nesănătoase decât alimente sănătoase. Nutriția sănătoasă a fost o problemă tratată, de asemenea, de economiști deoarece pe termen scurt creșterea veniturilor poate să nu ducă la o nutriție mai bună. La o creștere a veniturilor, s-a observat pe eșantioanele din India că a crescut nivelul cheltuielilor dar nu pentru consumul de alimente și nici pentru consumul de alimente mai sănătoase. Interesant a fost, după cum afirmă economiștii înșiși “modul în care au fost conduse experimentele în care se schimbă anumiți factori inițiali, de exemplu schimbarea modului în care avea loc predatul, schimbarea cărților din care se învață sau schimbările legate de orar. S-a descoperit că ceea ce este critic pentru copii este ca ei să aibă timp pentru a recupera materia pe care nu au parcurs-o, lucruri total ignorate în majoritatea școlilor din statele în curs de dezvoltare”. Îmbunătățirea vieții oamenilor care trăiesc în sărăcie nu poate avea loc în mod miraculos, accesul la informație este foarte important, un simplu anunț referitor la modul în care are loc infestarea cu HIV sau inovații foarte utile (cum ar fi transferurile de bani folosind telefonul) putând avea un impact semnificativ.

Prin contribuțiile lor, cei trei mari economiști au avut un rol deosebit în crearea unui nou filon în cercetarea economică găsiind noi mijloace, reduse ca și cost, de luptă împotriva sărăciei globale, aducând un aport considerabil, din punct de vedere practic, la îmbunătățirea vieții săracilor. Metodele experimentale folosite în științele sociale, în mod concret în economie, sunt extrem de utile pentru că ne arată ce funcționează și ce nu funcționează, respectiv ce măsuri de eradicare a sărăciei sunt sau nu, fezabile. Astfel, considerăm că decizia juriului de acordare a premiului Nobel pentru aplicarea acestor metode în vederea reducerii sărăciei este mai mult decât binevenită.

Abhijit Banerjee, născut în 1961 în Mumbai, India. Ph.D. în 1988 la Harvard University, Cambridge, USA. Ford Foundation International Professor of Economics la Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, USA.

Esther Duflo, născută 1972 în Paris, Franța. Ph.D. în 1999 la Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, USA. Abdul Latif Jameel Professor of Poverty Alleviation and Development Economics la Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, USA.

Michael Kremer, născut în 1964 în SUA. Ph.D. în 1992 la Harvard University, Cambridge, USA. Gates Professor of Developing Societies at Harvard University, Cambridge, USA.

Prof.univ.dr. Monica Silaghi
Conf.univ.dr. Dana Bako